

سرنوشت کوزوو

تألیف
وحید پرست تاش

انتشارات برادر

۱۳۹۰

سرشناسنامه: پرست تاش، وحید، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور: سرنوشت کوزوو/ تالیف وحید پرست تاش -
مشخصات نشر: تهران: برادری ، ۱۳۹۰ -
مشخصات ظاهری: ۲۳۶ صفحه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۲۰۳-۲-۸
قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: کوزوو — تاریخ -
موضوع: کوزوو — تاریخ — جنگ های داخلی، ۱۹۹۸-۱۹۹۹ م.
رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ س۴ پ/۲۸۰۲DR
رده بندی دیویی: ۹۴۹/۷۱
شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۸۶۸۴۲

عنوان: سرنوشت کوزوو

مؤلف: وحید پرست تاش

ناشر: برادری

سال انتشار: ۱۳۹۰

نوبت چاپ: اول

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۲۰۳-۲-۸

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: پارت گرافیک

چاپ: کامیاب

تلفن پخش: ۶۶۴۹۶۳۸۵ - ۶۶۴۹۶۳۹۷ - ۰۲۱-۶۶۴۹۶۳۹۷ و ۰۹۱۲۲۷۱۷۸۱۰

فاکس: ۶۶۴۹۶۳۹۷ - ۰۲۱

هر گونه اقتباس از مطالب این مجموعه منوط به اجازه ناشر است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	• سرآغاز.....
۱۳	• مقدمه (سخن مؤلف).....
۱۷	• فصل اول، معرفی بالکان، کشورهای این منطقه و کوزوو.....
۱۹	قسمت اول؛ معرفی بالکان.....
۳۶	قسمت دوم؛ معرفی کوزوو.....
۶۵	• فصل دوم، سرنوشت کوزوو از منظر حقوق بین الملل.....
۶۸	قسمت اول: عناصر تشکیل دهنده دولت و استقلال کوزوو.....
۸۰	قسمت دوم: مشروعیت جدایی یک جانبه در حقوق بین الملل.....
۹۱	• فصل سوم، سرنوشت کوزوو در دیوان بین المللی دادگستری.....
۱۰۰	خلاصه رای مشورتی دیوان بین المللی دادگستری.....
۱۱۱	• فصل چهارم، سرنوشت کوزوو در سازمان های بین المللی.....
۱۱۴	سازمان ملل متحد.....
۱۲۵	اتحادیه اروپا.....

۱۳۹.....	ناتو.....
۱۴۱.....	سازمان کنفرانس اسلامی.....
۱۴۸.....	صندوق بین‌المللی پول.....
۱۵۱.....	• فصل پنجم، وقایع اثر گذار بر سرنوشت کوزوو.....
۱۵۳.....	دوره اول: تا پایان جنگ ۱۹۹۹.....
۱۶۰.....	دوره دوم: بعد از جنگ تا اعلام استقلال.....
۱۶۶.....	دوره سوم: اعلام استقلال تا پایان سال ۲۰۱۰.....
۱۷۵.....	• فصل ششم، سرنوشت شناسایی کوزوو.....
۱۷۷.....	شناسایی کوزوو در منطقه بالکان.....
۱۸۶.....	شناسایی کوزوو در اتحادیه اروپا.....
۱۸۸.....	مقایسه سرنوشت شناسایی کوزوو با سایر مناطق.....
۱۹۵.....	• فصل هفتم، قدرت‌های بزرگ و سرنوشت کوزوو.....
۱۹۷.....	آمریکا و سرنوشت کوزوو.....
۲۰۱.....	روسیه و سرنوشت کوزوو.....
۲۰۵.....	• فصل هشتم، جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۲۲۳.....	• فهرست منابع فارسی.....
۲۳۱.....	• فهرست منابع لاتین.....

فهرست جداول

شماره / عنوان	صفحه
۱-۱ اسامی کشورهای حوزه بالکان	۲۱
۱-۲ زبان‌های رایج در بالکان	۲۳
۱-۳ مذهب در حوزه بالکان	۲۴
۱-۴ کشورهای حوزه بالکان بر اساس تاریخ استقلال	۳۱
۱-۵ ایالت‌های کوزوو	۳۷
۲-۱ لشکال پیدایش سرزمین جدید	۷۰
۲-۲ سرزمین‌های که از سوی تعداد محدودی از دولت‌ها شناسایی شده‌اند	۷۷
۲-۳ اعضای سازمان ملل که از سوی همه دولت‌ها شناسایی نشده‌اند	۷۸
۲-۴ سرزمین‌های تحت قیمومیت و تاریخ و شیوه استقلال آنها از ۱۹۵۷ تا ۱۹۷۵	۸۲
۲-۵ گروه‌های که برای جدایی از کشور مادر تلاش کرده‌اند و موفقیتی نداشته‌اند	۸۵
۳-۱ اسامی قضات دیوان بین‌المللی دادگستری در سال ۲۰۰۹	۹۳
۳-۲ نامه نگاری دولت‌های مدافع استقلال و مخالف استقلال کوزوو یا دیوان بین‌المللی	۹۸
۴-۱ روند رشد عضویت در سازمان ملل متحد، ۱۹۴۵ تا ۲۰۱۰	۱۱۵
۴-۲ قطعنامه‌های صادر شده شورای امنیت در خصوص کوزوو	۱۱۷
۴-۳ آرایش موافقان و مخالفان استقلال کوزوو در سازمان ملل	۱۲۲
۴-۴ وضعیت موافقان و مخالفان شناسایی کوزوو در اتحادیه اروپا تا پایان سال ۲۰۱۰	۱۳۵

- ۴-۵ آرایش موافقان و مخالفان استقلال کوزوو در پیمان آتلانتیک شمالی ناتو تا پایان سال ۲۰۱۰ ۱۴۰
- ۴-۶ آرایش موافقان و مخالفان شناسایی استقلال کوزوو در سازمان کنفرانس اسلامی تا پایان سال ۲۰۱۰ ۱۴۵
- ۴-۷ آرایش موافقان و مخالفان استقلال کوزوو در سازمان‌های بین‌المللی ۱۴۹
- ۵-۱ اهم وقایع مهم از نگاه بین‌المللی به موضوع کوزوو در سال ۱۹۹۹ ۱۵۹
- ۵-۲ اهم وقایع مهم از نگاه بین‌المللی به موضوع کوزوو از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۶ ۱۶۱
- ۵-۳ اهم وقایع مهم از نگاه بین‌المللی به موضوع کوزوو در سال ۲۰۰۷ ۱۶۴
- ۵-۴ اهم وقایع مهم از نگاه بین‌المللی به موضوع کوزوو در سال ۲۰۰۸ ۱۷۰
- ۵-۵ اهم وقایع مهم از نگاه بین‌المللی به موضوع کوزوو در سال ۲۰۰۹ ۱۷۳
- ۶-۱ آرایش موافقان و مخالفان استقلال کوزوو در منطقه بالکان ۱۸۵

فهرست تصاویر

عنوان تصویر	صفحه
۱-۱ نقشه بالکان	۲۰
۱-۲ نمودار ترکیب منطقه بالکان بعد از جنگ جهانی دوم	۲۰
۱-۳ نمودار ترکیب منطقه بالکان در پایان سال ۲۰۰۸	۲۱
۱-۴ نقشه جمهوری کوزوو	۲۶
۱-۵ پرچم و نماد ملی - قومی آلبانی تبارها	۴۶
۱-۶ طرح رقیب برای پرچم جمهوری کوزوو	۴۷
۱-۷ پرچم جمهوری کوزوو	۴۷
۱-۸ یوسیپ بروز تیتو	۵۲
۱-۹ اسلوبودان میلوشویچ	۵۳
۱-۱۰ آدم دماچی	۵۴
۱-۱۱ آدم یاشاری	۵۵
۱-۱۲ دکتر ابراهیم روگوا	۵۵
۱-۱۳ هاشم ثاچی	۵۶
۱-۱۴ مارتی آهتیساری	۵۷
۱-۱۵ بهجت پاسولی	۵۸
۲-۱ مرزهای سرزمین کوزوو	۷۴
۲-۲ گذرنامه‌های کوزوویی	۷۵

فهرست حروف اختصاری

AKR- Aleanca Kosova e Re
 CFSP- Common Foreign and Security Policy
 DCI- Defense Capability Initiative
 EC- European Community
 EU- European Union
 EULEX- European Union Rule of Law Mission in Kosovo
 ICJ- International Court of Justice
 ICTY- International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia
 IMF- International Monetary Fund
 IRA- Irish Republican Army
 KFOR- Kosovo Force
 KFS- Kosovo Security Force
 KLA- Kosovo Liberation Army or UCK
 KPC- Kosovo Protection Corps
 KPS- Kosovo Police Service
 LDK- Democratic League of Kosovo
 LPK- People's Movement of Kosovo
 NATO- North Atlantic Treaty Organisation
 OIC- Organization of the Islamic Conference
 OSCE- Organization for Security and Co-operation in Europe
 PDK- Democratic Party of Kosovo & Partia Demokratike ë Kosovës
 SEE- South-Eastern Europe
 SFRY- Socialist Federal Republic of Yugoslavia
 UN- United Nations
 UNDP- United Nation Development Program
 UNMIK- United Nations Interim Administration Mission in Kosovo
 UNSC- United Nation Security Council
 USAID- United States Agency for International Development

سرآغاز

منطقه بالکان از جنبه تولید ادبیات علمی و آکادمیک در داخل کشور، از حجم و غنای کافی برخوردار نیست. این امر دلایلی بسیاری دارد که پرداختن به آن مجال دیگری می‌طلبد. بالکان تنها منطقه اروپایی است که دو قوم بومی مسلمان، - قوم بوشنیاک (در بوسنی و هرزگووین) و قوم آلبانی تبار (در سه کشور آلبانی، مقدونیه و کوزوو) - را در خود جای داده است. از این رو پرداختن به این حوزه هم از ابعاد ملی و هم در سطح جهان اسلام دارای اهمیت است. موسسه بالکان معاصر، با هدف توجه بیشتر به این حوزه که قرابت‌های فرهنگی و دینی بسیاری با ایران و جهان اسلام دارد، می‌کوشد با تولید ادبیات علمی از این منطقه، فضای بیشتری برای مطالعه کارشناسان و علاقه‌مندان فراهم سازد. کتاب حاضر، نتیجه یکی از همین تلاش‌ها است که به موضوع کوزوو به عنوان یکی از جدیدترین پدیده‌های مهم رخ داده در نظام بین‌الملل می‌پردازد. کوزوو سرزمینی است که بیش از ۹۰ درصد جمعیت دو میلیونی آن را مسلمانان آلبانی‌تبار تشکیل می‌دهند. بی شک تلاش‌های آقای وحید پرست‌تاش در تالیف این کتاب قابل قدرانی است.

موسسه بالکان معاصر

سخن مؤلف

در سده گذشته بدون تردید منطقه بالکان یکی از مناطق حساس و مهم در صحنه تاریخ روابط بین‌الملل بوده است. منطقه‌ای در اروپا که دو جنگ جهانی را در نیمه اول قرن بیستم تجربه کرده. منطقه‌ای که در قالب بلوک‌بندی‌های شرق و غرب در نیمه دوم قرن گذشته در جرگه کشورهای مورد حمایت سوسیالیسم قرار داشت و در دهه آخر قرن بیستم بحرانی‌ترین منطقه در جهان به شمار می‌آمد و همواره شاهد جنگ‌ها و درگیری‌های خونینی بوده است و در نهایت "بالکان، منطقه‌ای است که اگر به گزاف نگوییم، خاورمیانه‌ای است در دل اروپا و این نه به معنای نفت خیز بودن، که به معنای بحران ساز بودن این منطقه حساس و بین‌المللی است." به همین جهت در طول دو دهه گذشته شاهد وقایع بسیار مهمی در این حوزه بوده‌ایم که با فروپاشی فدرالیه یوگسلاوی و استقلال کشورهای اسلوونی، کرواسی، مقدونیه، بوسنی و صربستان، در سال ۱۹۹۱ آغاز و هنوز نیز با وجود بحران‌هایی همچون بحران کوزوو این وضعیت را حفظ کرده است.

کوزوو سرزمینی است در این منطقه حساس، در جنوب صربستان که با کشورهای مقدونیه، آلبانی، مونته‌نگرو و صربستان مرز زمینی دارد و هم اکنون با عنوان "جمهوری کوزوو" جوانترین کشور در عرصه روابط بین‌الملل به شمار می‌آید. این کشور در ۱۷ فوریه / ۲۰۰۸ (۲۸ / بهمن / ۱۳۸۶) پس از حدود ۱۰ سال بحران، بصورت یکجانبه و خارج از چارچوب سازمان ملل از صربستان اعلام استقلال کرد و از تاریخ اعلام استقلال تا فوریه سال ۲۰۱۱ هفتاد و پنج کشور، این استقلال را به رسمیت شناختند.

این کشور جدید التاسیس مساحتی در حدود ۱۰,۹۰۰ کیلومتر مربع جمعیتی بیش از دو میلیون نفر

دارد که بر اساس آمارهای گوناگون ۹۰ تا ۹۵ درصد جمعیت آن را مسلمانان آلبانی تبار تشکیل می‌دهند. بدون شک صرف پیدایش کوزوو به عنوان عضوی جدید در نظام بین الملل انگیزه کافی برای پژوهش در این زمینه را فراهم می‌سازد ولی تازگی و جذابیت‌های خاص این اعلام استقلال و نتایجی که این موضوع به دنبال داشته است نیز، محقق را بر آن می‌دارد تا بی تفاوت از کنار موضوع عبور نکند. از دیگر نکاتی که می‌توان به عنوان انگیزه های این پژوهش برشمرد عبارتند از: جدید الوقوع بودن موضوع، موضع گیری‌های گوناگون از سوی دولت‌ها و سازمان‌ها، نبود وحدت رویه بین‌المللی در برخورد با موضوع، اهمیت منطقه بالکان در اروپا و نظام بین‌الملل، رویارویی و جناح بندی غرب و شرق و...؛ این پژوهش در ابتدای امر هدف خود را موشکافی علمی این پدیده جدید در نظام بین الملل در راستای فهم عمیق‌تر، از موضوع می‌داند. از دیگر اهداف این پژوهش نیز می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

توجه بیشتر به موضوع استقلال کوزوو به عنوان پدیده‌ای قابل بررسی در داخل کشور (با توجه به بازتاب کم موضوع)؛

• بررسی علمی موضوع و کشف دلایل حقوقی و سیاسی این اعلام استقلال؛

• بررسی امکان تداوم جریان به موج‌های مشابه در سایر نقاط جهان (با توجه به اعلام استقلال آبخازیا و اوستیای جنوبی)؛

• آگاهی از میزان توجه نظام بین الملل، سازمان‌های مهم بین‌المللی و سایر دولت‌ها به موضوع استقلال کوزوو؛

پیش از ۹۰ درصد جمعیت کوزوو را آلبانی تباران مسلمانان تشکیل می‌دهند. این امر نیز محقق مسلمان ایرانی را به تلاشی مضاعف در این حوزه تشویق می‌نماید. محقق تلاش می‌کند در جهت شناساندن پدیده پیدایش کشور مسلمان جدیدی در عرصه روابط بین الملل، گامی در داخل کشور برداشته و امید دارد که خداوند متعال از این اقدام راضی و خشنود باشد.

در این پژوهش با تاکید بر سنت رفتارگرایی سعی شده است با تنظیم جداول و نمودارها در قالب شیوه‌ای واقعگرایانه به کمی سازی داده‌های جمع آوری شده پرداخته شود تا اولاً از حجم بسیار زیاد اطلاعات کاسته و ثانیاً مطالب مستند و قابل درک ارائه شود. کتاب حاضر در هشت فصل تدوین و ارائه می‌شود:

فصل اول از دو قسمت تشکیل شده است؛ در قسمت اول به معرفی حوزه مورد بحث یعنی بالکان

و کشورهای این حوزه به صورت عام و در قسمت دوم به معرفی کوزوو به صورت خاص پرداخته شده است و فصل دوم نیز در قالب دو قسمت سرنوشت استقلال کوزوو را از منظر حقوق بین‌الملل مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد.

در فصل سوم به موضوع مهم سرنوشت کوزوو در دیوان بین‌المللی دادگستری پرداخته می‌شود و فصل چهارم به سرنوشت کوزوو در سازمان‌های مهم بین‌المللی (سازمان ملل متحد، اتحادیه اروپا، ناتو، سازمان کنفرانس اسلامی و...) اشاره دارد.

در فصل پنجم به وقایع اثر گذار بر سرنوشت کوزوو در قالب سه دوره زمانی؛ تا پایان جنگ، دوره ده ساله قبل از استقلال و دوره بعد از اعلام استقلال پرداخته شده و در فصل ششم سرنوشت شناسایی کوزوو در منطقه بالکان و سایر نقاط مورد بررسی قرار گرفته و به مقایسه موردی نیز پرداخته شده است. فصل هفتم به موضوع نقش قدرت‌های بزرگ در تعیین سرنوشت کوزوو اشاره دارد و رویارویی ایالات متحده و روسیه را در موضوع کوزوو بررسی می‌کند و در پایان، فصل هشتم، به جمع بندی مباحث مطرح شده خواهد پرداخت.

تمام تلاش محقق بر آن بوده است که از حجم مطالب کاسته شود، ولی ناچار از بیان مطالبی بوده که حذف و نادیده انگاشتن هر یک به نوعی به درک و فهم موضوع لطمه وارد می‌ساخت.

در پایان برخورد وظیفه می‌دانم از راهنمایی‌های اساتید ارزشمند که در طول دوره تحصیل مشوقی برای ادامه کارهای تحقیقاتی بودند، به خصوص اساتید دانشکده علوم سیاسی، دانشگاه آزاد تهران مرکزی سپاسگذاری و تشکر نمایم. همچنین از حمایت‌های موسسه بالکان معاصر در تهیه و انتشار این کتاب قدردانی می‌کنم.

در انتها یاد آور می‌شوم که بدون تردید هیچ اثری از ایراد و عیب عاری نیست (جز کلام خداوند)، بنابراین تقاضا دارد معایب و نقاط ضعف این اثر را به حقیر منتقل نموده تا اولاً ایراداتی که منوطاً وارد است رفع و ثانیاً موجب ارتقاء آثار بعدی این حقیر شود.

وحید پرست تاشی